

INDEXING AND CATALOGING THE FRANKFURT a.M. MEMORBUCH

Tzvia Koren¹

Description: The Frankfurt a.M. Memorbuch (FM) includes 5726 entries of deceased community members, covering the 18th to the 20th centuries, and is written on 1073 pergament pages. It probably existed from the time that the Frankfurt ghetto came into being. Today, we know only of the Memorbuch that was written since the great fire of January 14, 1711. The manuscript teaches us about the communal institutions, customs, mentality, philosophy, ideals and values of Frankfurt Jewry that influenced Ashkenazi Jewry for many generations. The presentation will be divided into three main parts: a description of the FM as part of the Memorbuch literature, indexing the FM, and cataloging the FM.

Tzvia Koren received a B.A. from Bar-Ilan University, an M.A. and an M.L.S. from The Hebrew University of Jerusalem and a Ph.D. from Duisburg-Essen Universität in Germany. She has presented papers at various conferences and published on the topic of the Frankfurt a.M. Memorbuch.

The term „Memorbuch” has three definitions in the modern era. The first definition is of memorial manuscripts similar to the Frankfurt am Main Memorbuch [See: *FM*]², i.e. the handwritten manuscripts listing the deceased members of Jewish communities in

Ashkenaz from the 13th century onwards. The second meaning is of Memorbücher after Auschwitz which list names of Holocaust victims who have no grave, and the Memorbuch is therefore seen as their graveyard³. These Memorbücher in the second meaning are better known today under the term „yizkor books”⁴. The third meaning is to also call the graveyard research „Memorbuch”⁵.

¹ I wish to thank Rita Lifton, Shuli Berger, Sally Brown, Rick Burke and Laurel Wolfson, who were involved in helping me to receive the Doris Orenstein award and the Littauer Foundation travel grant, which allowed me to attend the 39th Annual AJL Convention 2004 in Brooklyn, NY. I am thankful to Prof. Bella Hass Weinberg for advising me on the terminology of this paper and to Dr. Alan Atlas for his proof reading of this paper.

² Jewish National University Library [See: *JNUL*], Jerusalem, manuscript heb. 4° 1092. See my Ph.D. dissertation *Das Memorbuch zu Frankfurt am Main: Erschließung und Kommentierung Ausgewählter Themenkreise*, in which I analyze the main themes that appear in the FM, specifically gender issues, a comparison of women to men and women's entries for the role of Jewish women in the Frankfurt society, 17-20 centuries. The dissertation is scheduled for publication towards 2004.

³ Felicitas Heimann-Jelinek, „Memorbücher: `milieux de memoire’“. In: Bernard Purin (ed.), *Buch der Erinnerung: das Wiener Memorbuch der Fürther Klaus-Synagoge*. Fürth: Jüdisches Museum Franken-Fürth und Schnaittach, 1999. Pp. 27-38. Here pp. 34-36. See for example: ---. *Memorbuch zum Gedenken an die jüdischen, in der Schoa umgekommenen Schleswig – Holsteimer und Schleswig – Holsteinerinnen*. Hamburg: Dölling und Galitz Verlag, 1996, ---. *Mikulince: Yizkor Book*. The Organisation of Mikulincean survivors in Israel and in the United States of America, 1985.

⁴ See for example the New York Public Library's [NYPL] site, launched February 2004. In this project, which was undertaken jointly with the National Yiddish Book Center, the Jewish Division of the NYPL has scanned 600 of its yizkor books. URL: < <http://www.nypl.org/research/chss/jws/yizkorbooksall.cfm> > (27.11.2004).

⁵ A good example for this meaning of the Memorbuch is the cemeteries research of Naftali Bar-Giora Bamberger: Naftali Bar-Giora Bamberger (ed.). *Memor-Buch: Der Jüdische Friedhof Neuwied - Niederbieber*. Neuwied: Deutsch – israelischer Freundeskreis, 1987; *Idem, Memor-Buch: Die Jüdische Friedhöfe Jebenhausen und Göppingen*. Jerusalem: „Bamberger Fam. Archiv“, 1990; *Idem, Memor-Buch: Die jüdische Friedhöfe in Wandsbeck*. Hamburg: Dölling und Galitz Verlag, 1997.

This paper attempts to catalogue and index the FM in such a method that will facilitate the research of the Memorbuch in general. The paper will be divided into three main parts: a description of the FM as part of the Memorbuch literature, cataloging the FM, and indexing the FM.

The FM, as mentioned before, belongs to the first category of the Memorbuch⁶, namely to Memorbücher, which are handwritten manuscripts, typical of German Jewry, that include lists of deceased community members from the 13th century onwards. These Memorbücher usually comprise the following three main sections:

- (1) Memorial Prayers: These were traditionally spoken by the cantor at the „al-memor“ stage in the synagogue. Examples are: *Yizkor*, *Av ha-Rachamim*, *Yiqom Purqan* and different versions of *Mi she-Berakh* prayer. Other prayers included in this section are *Lekhah Dodi*, special prayers for sick, several prayers for special cases, rules for *shofar* blower and for the reading of the *Megillat Esther*, and bans against various members of the community.
- (2) Private Memorial Prayers: This part includes lists of late prominent members of the local Jewish community and/or of Jewry in general. It mentions only names of rabbis and scholars, who were active in Ashkenaz. The names listed in this section were usually read

---

⁶ See also the following bibliography, which attempts to define the different meanings of the term "Memorbuch": Michlean J. Amir [Internet, 2003], „From Memorials to Invaluable Historical Documentation: Using Yizkor Books as resources for Studying a Vanished World“. In: *Proceedings of the 36th Annual Convention of the Association of Jewish Libraries* (La Jolla, CA – June 24-27, 2001). URL: < <http://www.jewishlibraries.org> > (10.07.2003); Michael Brocke, Aubrey Pomerance [Internet, 2003]. „Gedenken-Gedächtnis-Gemeinschaft – Das Memorbuch der jüdischen Gemeinde zu Bonn“. URL : < http://www.uni-duisburg.de/THP/tag_der_forschung/forum_forschung_98/fofo65.html > (10.07.2003); Aubrey Pomerance, „Bekannt in den Toren` : Name und Nachruf in Memorbüchern“. In : Sabine Hödl, Eleonore Lappin (eds.), *Erinnerung als Gegenwart Jüdische Gedenkkulturen*. Berlin-Wien: Philo, 2000. Pp. 33-53; *Idem*, *Das „Memorbuch“: Untersuchungen zu Geschichte und Struktur* (M.A. Thesis). Berlin, 1994; *Idem*, „Geteiltes Gedenken: Die Mainzer memorbücher des 19./20. Jahrhunderts“. In: Michael Brocke, Aubrey Pomerance, Andrea Schatz (eds.), *Neuer Anbruch: Zur deutsch-jüdischen Geschichte und Kultur* (= minima judaica, Bd. 1). Berlin: Metropol, 2001. Pp. 205-220; Sigmund Salfeld, *Martyrologium des Nürnberger Memorbuches*. Berlin, 1898; Marlene Schiffman, „Cataloging Archival Materials for the History of the Jews in Europe: The Louis Lewin Collection at Yeshiva University“. In: *Proceedings of the 36th Annual Convention of the Association of Jewish Libraries* (La Jolla, CA – June 24-27, 2001). URL: < <http://www.jewishlibraries.org> > (10.07.2003); Magnus Weinberg, „Das Memorbuch“. In: Bernhard Purin (ed.), *Buch der Erinnerung: Das Wiener Memorbuch der Fürther Klaus-Synagoge*. Fürth: Jüdisches Museum Franken, 1999. Pp. 9-26; ---. „Memorbuch“. In: *Encyclopaedia Judaica*, VI. II. Jerusalem: Keter, 1971. Pp. 1299-1301; ---. „Memorbuch“. In: *Jüdisches Lexikon*, VI. IV/1. Berlin, Jüdischer Verlag. Pp. 82-83; ---. „Memorbuch“. In: R.J. Zwi Werblowsky, Geoffrey Wigdor (eds.), *The Oxford Dictionary of the Jewish Religion*. P. 453.

aloud twice a year, on the Sabbath before *Shavuot* feast, when the massacre of the First Crusade against the Jews occurred in 1096, and on the Sabbath before the Ninth of Av, the fast commemorating the national disaster of the two destructions of Jerusalem – by the Babylonians in 586 BP and the Romans in 70 CE.

- (3) Local Memorial Prayers: This section mentions the names of martyrs and the locations where they were murdered. It mentions the three major persecutions against the Jews: the First Crusade (1096), the Rindfleisch libel (1298) and the Black Death pogroms (1348-49). MaHaRIL (Jacob ben Moshe ha-Levi Mölln, 1360 Mainz – 1427 Worms), who composed the Ashkenazi *Minhag*, made the reading of the whole third part compulsory for the Ashkenazi communities on the Rhein. Other communities had to read only the lists of places.

Several Memorbücher also contain a title page, which resembles a colophon and includes a description of the community that used the Memorbuch and contained additional details about the author(s) and writing date.

Examining the existing Memorbücher literature shows that LCSH and MARC cover all the above existing meanings of Memorbücher. One finds under LCSH and MARC in general the following cataloging options:

Germany - Medieval

Germany - Early modern

Jews -- Germany -- Frankfurt am Main

Beside, the three above meanings of Memorbücher are recorded in LCSH and MARC as following:

(1) Jews -- Germany -- History -- Sources

Jews - History - Germany - Frankfurt am Main

(2) Holocaust, Jewish (1939 – 1945) -- Registers of dead -- Germany -- Frankfurt a.M.

Lists – Victims, Jewish – Germany

(3) Jews – Epitaphs, Mazevot

Jews - History - Germany - Frankfurt am Main

The Frankfurt am Main Memorbuch

The FM is one of the most important Jewish masterpieces, created by one of the largest and most magnificent Jewish communities in Germany and the only one that maintained its existence from the Medieval period onwards. It is a significant meeting-point between the Frankfurt Jewry and the German culture and it contains a vast perspective of the Frankfurt Jewish community with a huge importance to researchers in different fields⁷.

The FM chronicled the Frankfurt a.M. Jewry since the Middle Ages: The first FM was lost in 1614 during the Fettmilch resistance. The second FM was burned during the great fire at the Frankfurt Ghetto (Jewish Lane, Jüdische Gasse) on 14 January, 1711⁸. The belief was that this fire was a punishment, since its source was the house of R. Naphtali ha-Kohen KaZ (1645 – 1719), theoretician and poet, a central figure who served as rabbi of Posen and of Frankfurt am Main, who supposedly dealt with practical mysticism⁹. This FM was probably destroyed in the fire. The restoration of the Jewish Ghetto included the restoration of the communal Memorbuch¹⁰, but since the lists of the burial society were also burnt, they trace back only to the 17th century, but no earlier. This FM extends to 1907.

Shortly before Kristalnacht / crystal night (9 November, 1938), the director of the Jewish archive in Frankfurt a.M. received an anonymous telephone call. He was informed that the Nazis planned to order him to send all the archive's documents to Berlin, in order to assist them in their Jewish race researches. The director tried to save what documents he could, but the FM vanished. It was assumed that it was burnt together with other Jewish documents the Nazis destroyed in Berlin at the end of World War 2. However, a 688-page copy was kept by

---

⁷ Cecil Roth, „The Frankfurt Memorbuch“. In : *In Commemoration of the Frankfurt Jewish Community: On the Occasion of the Acquisition of the Frankfurt Memorbuch*. Jerusalem: The Jewish National and University Library, 1965. Pp. 9-16.

⁸ See also: Isidor Kracauer, *Geschichte der Juden in Frankfurt a.M.* (1150 – 1824), vl. II. Frankfurt am Main: Waldemar Kramer, 1966. Pp. 121-189;

אברהם יערי, "ללהב יצאה". בתוך: מחקרי ספר: פרקים בתולדות הספר העברי. ירושלים: מוסד הרב קוק, תשי"ח. ע' 55-61.

⁹ On R. Naphtali see also: Avriel Bar-Levav, „Rabbi Aaron Berechia of Modena and Rabbi Naphtali ha-Kohen Katz: Founding Writers of the Jewish literature for the Sick and the Dying“. In: *Asufot* 9 (1995) 189-197 (Hebrew); *Idem*, „Ritualization of Death and Life: The Ethical Will of Rabbi Naphtali Ha-Kohen Katz“. In: Lawrence Fine (ed.), *Judaism in Practice*. Princeton 2001. Pp. 155-167; *Idem*, „Ritualisation of Jewish Life and Death in the Early Modern Period“. In: *Leo Baeck Institution Year Book* 47 (2002) 69-82. Here: Pp.75-76.

¹⁰ The assumption is, that such a big and important Jewish Ashkenazi community had to create also its Memorbuch, but there is no solid evidence for that, since everything was burnt during the fire.

Dr. Shlomo Ettliger (1889 – 1964), descendant and genealogist of Frankfurt¹¹. In 1963, the FM was donated anonymously to the JNUL in honor of the Rothschild family, which originated in Frankfurt.

The FM is a huge manuscript of impressive dimensions: Height - 38 cm.; width - 29 cm.; thickness - 18 cm.; weight - 14 kg., 1073 vellum pages, black leather binding¹²; approximately 6,000¹³ names from the 17th-20th centuries¹⁴; and mostly written in Hebrew with a few words in Yiddish. The first entry of the FM is dedicated to Mrs. Troni SeGaL, who passed away on 8th Kislev 1629 (P. 8). The last entry is dedicated to Baron Wilhelm von Rothschild, who passed away on 5th Shvat 1901 (P. 1073).

A typical entry in the FM includes the following components¹⁵:

„Yizkor” (memorial word); „God”; „the soul of”; adj. and/or occupation of the individual; sacred/formal name [שם של קודש]. Women: private name + daughter of... ; Men: private + family name, „with the soul of Avraham, Yitzchak and Jaacov, Sarah, Rivka, Rachel and Lea”; sentences that praise/describe the individual; payment of (21) Gulden; “May his/her soul be bound up in the bond of everlasting life, Amen/Amen Selah”; day,month,year (by the abbreviated era) of death; nickname/informal name [שם של חול] (in the case of women: wife/widow of...); and the house name of the person in the Frankfurt Ghetto.

The process of the Memorbuch research includes three main parts. The first phase is decoding the entries of the manuscript, which are often not easy for fluent reading. The entries were written by several community members throughout the years, and the ink faded in certain entries as the years passed and inside the entries punctuations seldom appear and therefore do not allow separating sentences from each other.

The second phase is the digitization of the Memorbuch, namely the computerization of data.

---

¹¹ Ettliger, FM/127 (X).

¹² The FM was bound in black leather relatively late, around 1900. The reason was that names were continuously being added, and it could be bound only upon it was no longer in use. The present cover of the FM includes in a David Star the title: „Commemorative Book for the New Synagogue Here Holy Community Frankfurt am Main“ ("ספר הזכרונות לבית הכנסת החדש פה ק"ק פפד"ם").

¹³ I counted a total of 5,726 entries for deceased members in the community in the FM.

¹⁴ ~10~15 centuries: P. 8 (Ashkenaz scholars), 17th century: 1629-1700 (87 pages), 18th century: 1700-1800 (667 pages), 19th century: 1800-1900 (308 pages), a void page (p. 1072), 20th century: P. 1073.

¹⁵ Not all the components appear in every entry and not always in the above order.

The first two phases are pure librarian, they cost a lot of time, need a lot of patience and precision. Although they are for the most part technical, they constitute the research and its fundamentals. They represent the individual cases and analyze the statistics of the Memorbuch. The last phase is therefore the analysis and summary of the data that the Memorbuch presents based on indexing the Memorbuch comparing to the existing research of the Ashkenazi Jewry.

Indexing the FM

An essential element of an index entry is a locator, often a page number.

Indexing a Memorbuch involves two kinds of indexing, namely derivative and assignment indexing.

Derivative indexing is based on looking through the manuscript. It includes notar index, the date index, name index and house index.

The page numbering of the FM was done by JNUL. The FM it includes 1073 pages with one blank page before page no. 1073, which was put there probably in order to complete the manuscript in a nice way. The page list records all the pages of the manuscript in ascending order from page no. onwards. All the proofs that the research brings and all other indexes are based on the page list, which is therefore central to the whole research.

The date index can list either the full date of death, as it is given in the Memorbuch, namely the Hebrew day, month and year of death, or the Hebrew year of death and its parallel Giregorian year¹⁶.

The name index lists all the first and last names of the male and female community members who passed away. Each entry includes the holy/religious name (*shem shel qodesh*) and the secular name (*shem shel chol*). The holy/religious name is the formal name, that the deceased person was given. This formal name appears usually in the beginning of each entry, contrary to the secular name, which appears in the end of each entry, a name with which the Jew was known in the community and in daily life. The male names relate usually to their fathers names and the female names relate to the names of their fathers and husbands¹⁷.

---

¹⁶ See supplement A (Todesfaelle), in which I give a sample from the statistics in my doctoral dissertation of the death cases in FM. In this statistics I combine the page list with the date index and bring the number of death cases, which relate to men and women, together with the ones, which I could not identify in every page.

¹⁷ See supplement B (Men_Names), C (Women_Names) and D (chronological-subjective supplement of the dead in FM) from my doctoral dissertation.

The house index has a special importance in Frankfurt, since houses were attached in many cases to family names in the Frankfurt Ghetto, and also to origins and occupations of Jews¹⁸.

The assignment / concept indexing of a Memorbuch is based on a thorough reading of the manuscript. It provides the outline for the research. From it emerge the main chapters for analysis, as represented in the Memorbuch, those that should be compared with the existing research of Ashkenazi Jewry.

In the case of the FM, the research focused on gender problems, mostly from the female side, which had never before been researched¹⁹. The indexes of the FM lead to the following chapters for analysis:

Principles of Payment: Heirs, husband, wife, father-in-law, son(s), daughter(s), children, orphans, relatives, testament, estate.

Ideals and Values of Men and Women: *Torah* and education, piety and prayer, benevolence, commerce, hospitality, *kabbalah*, *mitzvot*.

Juristic Problems: Widow (, *Qatlanit*), divorced (, *Moredet*).

Pious Women: *Chassidah*, ascetic.

Woman in the Family: Daughter, married woman, woman in confinement, mother, grandmother.

Woman in Society: Relationships woman – poor / wealthy / orphans / scholars.

Ideal Values of Women: Modest, decent, wise, well-known, housewife, virtuous, a crown to her husband, pleasant, good.

Female Jobs: Midwife, Therapist, inspector, courtier, dressmaker, weaver, interceder, mourner, servant.

---

¹⁸ See supplement E (Women_Houses) , in which I give the names of houses in the Frankfurt Ghetto, as given in the female entries of the FM, pp. 8-114.

¹⁹ My doctoral research on the Memorbuch was supported between October 1999 to December 2003 by DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst).

Male Jobs: Communal jobs inside / outside the synagogue: money affairs, *Torah* and education affairs, ritual affairs, aid affairs, juristic affairs; Service givers; Liberal professions.

Communal Institutes: Synagogue, house of study, school, *yeshivah*, court of law, *mikveh*, *chevrah qaddisha*, study societies, social-aid societies, cemetery.

Age (Conceptions): Youth, old age.

Treatment towards Illness: Illness = pains, blindness; Reason, duration; Struggling: piety, good deeds, hiding.

Special requests vs. death: Burial affairs, payment affairs, special testaments.

Last respect: Mourning, *smikhah*.

The installation of all the components, namely sentences of entries, which compose the different above chapters sequentially, allows to compare the standard with the private cases²⁰. The standard are the sentences, which are repeated with the same ideas. They represent the common behaviour in a specific society. However, the exceptional cases reflect the individual, and how he or she adapted, or did not adapt himself/herself to the standard of this society.

Conclusion

The thorough analysis of the various indexes raises with it general gender questions for debate in the field of social history. It emphasizes the need to research further the connections between eulogy and reality, daily life and memoria, the individual and the community. Finally, it also emphasizes how important is the librarian's work to the research of history, genealogy, onomastic and codicology. It strengthens the need to have a cooperation between librarians and historians in order to make the Mamorbuch meaningful in all its facets.

For more info: Tzvia Koren, POB 1068, 53111 Givataim, Israel; Email: tzviak@hotmail.com

---

²⁰ See supplement F, in which I give a sample of the part from my FM database that relates to women, who are mentioned in the FM in connection with trade.

עמוד	שם של קודש - שם של חול
380	כ' קלמן בן כ' יוזלי זיכל ז"ל ליזר בן [התורני המנוח] המופלא כמהור"ר טעבלי שיף כ"ץ זצ"ל – הר"ר ליזר שיף כ"ץ זצ"ל נפתלי הירץ בהמנוח כהר"ר ישראל שווארץ?
381	משה בה"ה התורני כ"ה שמעון סופר – ה"ה כ"ה משה סופר
382	ליזר בהר"ר שמש וש"ץ דקהלתינו כהר"ר פייבלמן פלערשהיים ז"ל – כהר"ר ליזר פלערשהיים
383	קאשמן [מענץ] בהמנוח כ' ליב מענץ ז"ל – כ' קאשמן מענץ אברם בהמנוח כ' משה יעסיל - ה"ה כ' אברם יעסיל כ"ץ מיכל בן הקצין המפורסם המנוח כ"ה משה האמיל סג"ל – כ' מיכל האמיל נתן בהמנוח כהר"ר מאיר אורשיל ז"ל – פ"ו כ' נתן אורשיל ז"ל
384	איצק בן המנוח?
385	יעקב בהמנוח פ"ו ושתדלין כ' אנשיל אוקס זצ"ל – כהר"ר יעקב אוקס זצ"ל
386	נחמן בהמנוח כ"ה אלר ז"ל מלעסלא – כ"ה נחמן חזן ז"ל ליפמן בהמנוח ג"ץ משה שוסטר כ"ץ ז"ל – כ' ליפמן שוסטר כ"ץ איטנגין מנחם מאנס קן זצ"ל – כהר"ר מאנס קן בינגא זצ"ל
387	אייזק בן הו"ה כ' אברהם דיסלסום – כ' אייזק דיסלסום ז"ל אייזק בהמנוח כ' הירץ בינגא ז"ל – כ' אייזק בינגא משה בהמנוח פ"ו כ"ה הירץ רייז ז"ל – כ' משה בר"ה רייז
388	יהודה זעלקלי בר אליעזר ליזר היידלבורג – זעלקלי היידלבורג ז"ל
389	ליב בהמנוח כהר"ר אברם אוקס זצ"ל – כהר"ר ליב אוקס ז"ל משה בן הקצין ושתדלין המפורסם כהר"ר ליב קן ז"ל – מוהר"ר משה בן הקצין הר"ר ליב קן ז"ל
390	מיכל בן הקצין פ"ו כמר יוקל קאסיל סג"ל ז"ל – מיכל קאסיל סג"ל ישראל בהמנוח כ' יוקב שטיבל ז"ל – ה"ה כ"ה ישראל שטיבל
391	אהרן בהמנוח נאמן הקהלה כ"ה משה פולדא ז"ל – כהר"ר אהרן פולדא טעבלי בהמנוח כ"ה ליזר שיף כ"ץ ז"ל – ה"ה כ' טעבלי שיף כ"ץ געטשליק בה"ה המנוח כהר"ר זלמן דיסלדארף ז"ל מהנובר – הו"ה כ"ה געטשליק הנובר
392	מיכל בהמנוח ה"ה פ"ו כהר"ר אייזק קולפא ז"ל משה בן המנוח כ"ה אברהם יוקב בהמנוח פ"ו כהר"ר משה אופנהיי[ם] ז"ל – ר' יוקב אופנהיי[ם]

- 393 לייב בהמנוח כ' משה - לייב רייז
אנשיל בהמנוח פ"ו כ' בענדיט קאסיל סגל ז"ל – ר' אנשיל קאסיל
- 394 מענדלין בהמנוח התורני מוהר"ר דוד גרינהוט זצ"ל – הר"ר מענדלי גרינהוט
אייזק בן ה"ה כ' לייב שלאס – כמר אייזק שלאס
משה בהמנוח כמר פער שווארץ שילד זצ"ל – כמוהר"ר משה שווארץ שילד
- 395 שמואל בהמנוח כ' לייב שווארץ שילד ז"ל – כ' שמואל ש"ש ז"ל
יעקב בהמנוח כ' לייב וואול ז"ל – כ' יעקב וואול
- 396 הירץ זיכל בן המנוח כ' יוזלי ז"ל – הירץ זיכל
אברם בן המנוח כ"ה מענדלין שטערין ז"ל – מהור"ר אברם שטערין
- 398 יעקב בן המנוח כמר זלמן ז"ל
מנס[?] בהמנוח כ' לאזי אורשיל ז"ל מק"ק הענא – כ' מנס אורשיל
- 399 דוד בן החבר רבי שמאל
- 401 פייבש בן המנוח בה' מאיר אדלר כ"ץ ז"ל – כ' פייס אדלר כ"ץ ז"ל
יעקב בן המנוח כהר"ר הירץ רייס ז"ל – רבי יעקב רייס
מאיר בן ר' שמואל מענך – כ' מאיר מענך
- 402 ברוך בן כ' אייזק ריסלסום – ברוך ריסלסום
- 403 הר"ר שמואל בן המופלא הר"ר אדלר כ"ץ – רבי שמואל אדלר
- 404 זיסקינד בה"ה המנוח כהר"ר זנוויל שטערן ז"ל – הר"ר זיסקינד שטערן
דוד בהמנוח התורני מהור"ר סענדר [טרויב] זצ"ל – מהור"ר דוד טרויב
- 405 ר' ליזר? זצ"ל
אנשיל בהמנוח כ' זלמן מ[א]ז – כ' אנשיל מז
- 406 שלמה בן המנוח פ"ו ושתדלין כמהור"ר נתן מז זצ"ל
- 407 אנשיל בהמנוח התורני כ"ה משה ז"ל – ה"ה אנשיל שלאס
גבראל בהמנוח כ' בער רינצקאפף זצ"ל – גבראל רינץ קאפף
- 408 משה אופנהיים – משה אופנהיים זצ"ל
שמואל ב"ה המנוח כמר משה שפאהיער כ"ץ ז"ל – שמואל שפאניור
חנוך הענוך בהמנוח כ"ה וואלוך הענא סג"ל ז"ל – כ' הענוך הענא
- 409 קלמן בהמנוח כ' זעליגמן בינג ז"ל – קלמן בינגא משטוקרט
קלמן ב'ה המנוח פ"ו כ' וואלף אופנהיים ז"ל – מהור"ר קלמן אופנהיים
מהור"ר שמעון בן המנוח כ' ליזר אדלר כץ

410	ליזר בן המנוח כ' שמואל – כ' ליזר
411	יזל שפייאר זצ"ל – ר' מיכל שפייאר ה"ה זילבר קרוין ליב בן המנוח כ' שמעון קאסיל סגל ז"ל – כ' ליב קאסיל
412	זעלקלי בהמנוח כ' זלמן שווארץ אדלר ז"ל – כ' זעלקלי שווארץ אדלר [?]
413	יזמן בן המנוח כ' פייר ווילמיש [?] ליב בן שלמה גונץ – כ' ליב גונץ
415	ליב בן היקר כמר יוזבל וועצלר ז"ל מוהר"ר שלמה זלמן במוהר"ר אברהם גייגר דיין זצ"ל
416	משה בן כהר"ר איצק רויטשילד – ר' משה פוסיק
417	מענדלי בן המנוח כ' פער ש"ש ז"ל – מענדלי בן כמר פער שווארץ שילד ז"ל
419	[?]
421	משה בן המנוח כמר הירץ בינגא ז"ל מאזוס בן פ"ו ה"ה כהר"ר פייבש ה"ה ז"ל – הזקן כ' מאזוס הירשהארן ברוך המכונה בענדט בן הישיש [כ'] מאיר שייאר
422	ליב בן הו"ה הרבני המופלג מוהר"ר איצק קן זצ"ל – הר"ר ליב במוהר"ר איצק קן זצ"ל ליב בכל משה רייס ז"ל – ליב בכל משה רייס ז"ל
423	יעקב יצחק מאיר בן המנוח כ' הירץ וועלש – פ"ו כ"ה מאיר וועלש ז"ל
424	[?]
425	נטע בן האלוף והקצין המפורס' [ם] המנוח כהר"ר משה – נטע האמיל סג"ל
426	[?] הירש בן המנוח התורני כ"ה שווארץ שילד – כ' הירש שווארץ שילד

שם של קודש - שם של חול

עמוד

- 380 י[ן]טלה בת המנוח כ' ליזר שלאץ כ"ץ – י[ן]טלה אשת המנוח כ' אהרן בן ווינטמיל כ"ץ ז"ל
- 381 שרלה בת כ' גומפריכט [ז"ל פלעש] – שרלה אשת אנשיל [שטרוס? שטרויז?] ברענדלה בת כ' ריסלסום – ברענדלי אשת כ' ברוך [בר' הו"ה כמר זוסמן] ריסלסום? דיסלסום? [צום העלבארד] ריזכה בת המנוח התורני הגאון מו"ה שמואל שאטין כ"ץ זצ"ל – ריזכ אלמנות כ"ה משה סופר הינדלה בת המנוח כ' זלמן בינגא ז"ל
- 382 הענדל בת ה"ה האלוף הקצין הגבור המפורסים כהר"ר איצק [ארנשטיין] – הענדל אשת ה"ה האלוף והק' המפורסם ג"ה כהר"ר משה שייאר סג"ל יצ"ו פרומט בת כהר"ר זעליגמן צונץ
- 383 הנכסן בת כ' סענדר פולדא ז"ל – הנכסן א' כ' אהרן כץ ז"ל
- 384 שפרינצכה בת המנוח כ"ה משה לאטיר ז"ל – שפרינצכן א' כ"ה איצק ווירמש ז"ל שרלה בת המנוח כ' שלמה שוך ז"ל – שרלה אלמנות כ' [הירץ? הירש?] בה"ה [כ' ליב] פלערשהיים? פלערשום? ז"ל רייצכין בת המנוח כ' ליזר ניואגס ז"ל – רייצכן א' כ"ה הירץ בהמנוח כ"ה מיכל שייאר ז"ל שינלה בת המנוח כ' אהרן ווינטמיר כ"ץ ז"ל – שינלה אשת כהר"ר הירץ ריינגאנום ז"ל שפרינצכן בת המנוח כ' אנשיל [ר"ק] ז"ל – שפרינצכי אשת כ' איצק [בר"י פולדא ז"ל]
- 385 הנלה בת היקר המנוח כ' גומפריכט פלעש ז"ל – הנלה אשת הר"ר מאיר גנז נר"ו סארל בת האלוף והקצין המפורס' כ"ה נתן אופנהיי' מווינא – סארל אשת כ"ה משה האמיל סג"ל יצ"ו
- 386 יוטה בת כ"ה אברה זצ"ל – יוטה אלמנות כ"ה נחמן חזן ז"ל הינדלה בת שמעון אופנהיים ז"ל – הינדלה אשת הר"ר נחום נעם [רינטצקאפא? רינספוס?] היצל בת ה"ה כהר"ר יאקב קליף ז"ל – היצל אשת ה"ה כ' ליב בפ"ו כהר"ר איצק האמיל סג"ל ז"ל
- 387 מרים בת כמר ליב פולדא ז"ל – מרים אשת הדיין המופלא כהר"ר נתן פולדא נרו יאיר חיילה בת כ' אהרן נייאגס ז"ל – חיילה א' כ' איצק בינגא הענדלין בת כ' איצק יכסיל כץ ז"ל – הענדלי אלמנות כ' משה בכ"ה רייז ז"ל
- 388 [פעסלה? פערלה?] בת התורני המנוח כהר"ר יאקב שפיאר ז"ל – [פעסלה? פערלה?] אשת כ"ה יוקב בינגא [א] סג"ל רבקה בת כמר מיכל קולפא ז"ל – רבקה אשת כמר פער גנז ז"ל
- 390 מאטה בת הרופא מומחה כ"ה יודאמן זצ"ל – מאטה אשת כ' יזבל בן המנוח כמר זנוויל אופנהיים מערלה בת כ"ה וויזלמש? פאלק כץ – מערלה אשת כ"ה ישראל שטיגל שרלה בת מהור"ר זוסמן אליעזר שמש ז"ל – שרלה אשת כ' בת הדיין מהור"ר זוסמן
- 391 רייצכה בת המנוח כהר"ר יודא פולדא ז"ל – רייצכה אשת ה"ה כ' הירץ בן המנוח כ"ה איצק פולדא ז"ל טעלצכה בת המנוח כ' ליב לאטיר ז"ל – טעלצכי אשת ה"ה כ"ה זעל[י]גמן צונץ
- 392 [?] הענדלין בת המנוח כ' ז"ל
- 393 רייכלה בת המנוח ר' פייבש שפאניק כ"ץ ז"ל – רייכלה א' המנוח כ' ליב כ"ש?

- 394 שרה בת המנוח ה"ה כהר"ר משה זיכל ז"ל – שרה אשת ה"ה כ' איצק בן המנוח כהר"ר הענלי שוסטר כ"ץ ז"ל
- 395 שרלה בת המנוח כ' זלמן אדלר כ"ץ ז"ל – שרלה אשת כ' מענדלה אדלר רעכלי בת המנוח כהר"ר זלמן כהן ז"ל – רעכלי אשת כ' שמואל בן ליב ש[ווארץ] ש[ילד] עדיל בת המנו' ה"ה כהר"ר וואלף האלי ז"ל מהמבורג – עדיל אשת ה"ה כהר"ר יואל האלי
- 396 שארלה בת ה"ה כ' זלמן [?] ז"ל – שרלה אשת הר"ר ליב בן כמר מיכל האמיל ז"ל
- 397 ש[א]רלה בת כמר פער ר"ק ז"ל – ש[א]רלה אשת כמר מענדלי ש[ווארץ] ש[ילד] שארלה בת ה"ה פ"ו מהור"ר אברהם וואהל זצ"ל – שארלה אשת הר"ר חיים בון מרים בת כ' ליב רייס – מרים אשת כ' הירץ פולדא פאגיל בת המנוח ממונה הקהלה כ' ליזר היידלבורג ז"ל – פאגיל אשת ליב עמדין
- 398 בילה בת פ"ו המנוח כ"ה ליב האמיל סג"ל ז"ל – בילה אשת כ' גומפיל [זאנקיוועהרט]
- 399 בריינכה בת המנוח [פער דארום ז"ל] – בריינכה אשת המנוח כ' אלחנן [קוסא? רינג?] פעפכה בת הקצין פ"ו כ' בענדיט שייאר סגל זצל – פעפכה אשת התורני המופלא מהו' אלי וואהל זצ"ל
- 400 פראדכה בת האלוף והקצין המפורסם פ"ו כמהור"ר יהודה [זעליגמן? זעליקמן?] כהן ז"ל מק"ק המבורג – פראדכה אשת הדיין כהר"ר יעקב שמש יצ"ו
- 401 בילה בת המנוח התורני כ"ה משה – בילה אלמנות יודא סגל ז"ל
- 403 יוטכן בת המנוח כ' זלמן ז"ל מאמשטרד[ם] – יוטכן א' כ' פייכלמן שנאפיר שרלה בת המנוח הגאון הגדול המפורסם מהור"ר זצ"ל אב"ד ור"מ ק"ק פירדא – שרלה אשת הר"ר נתן בן המנוח כהר"ר מרדכי אדלר כ"ץ זצ"ל
- 404 [הנלה? חנלה?] בת ה"ה כהר"ר הירץ בן פ"מ הר"ר רייס ז"ל [מהמבורג] – [הנלה? חנלה?] אשת הר"ר [פלימו? פלימא?] אדלר כ"ץ
- 405 טערצכה בת הר"ר פייבש כהן – טערצכה אשת כהר"ר יודא קולפא
- 406 שפרי[נצ]כן בת כ' זימלה עמדין – שפרי[נצ]כן אשת כ' גרשון עמדין ז"ל גיטלה בת המנוח כ' יוקב שיף כ"ץ – גיטלה א' המנוח כהר"ר מיכאל פלערשהיים ז"ל גיטכן בת המנוח כ' זלמן האן ז"ל – גיטכן אשת ליב כ"ץ קאסיל [?]
- 407 יאכט בת? רבקה גאלטי בת מו"ה אלי' ממזריט שדליטא – הרבנית רבקה גאלטי אשת א' מו' הרב הגאון הגדול פ"נ קהילתינו אשר שמו נודע ונוסף בכל נפוצות יהודא וישראל כמוהר"ר אברם במ"ו מוהר"ר צבי הענדלי בת המנוח כ' הירץ שטיבל ז"ל – הענדלי אשת הירץ שטרויז כ"ץ
- 408 מרים בת המנוח כ' אברהם ז"ל שרלה בת הקצין המפורסם כ"ה ברוך ווייל ז"ל מאוברענהיים איש חיל רב פעלים – שרלה אשת הו"ה המפורסם ג"ה כהר"ר בער קן ז"ל

- 409 שרלה בת ה"ה כ"ה אברה[ם] - שרלה אשת ה"ה כ"ה משה
רינה פעטיל בת התורני כהר"ר וואלשר? קראקא סג"ל מק"ק פירודא – פעסל אשת הר"ר מענדלי בן התורני
כהר"ר איצק
- 410 חוה בת ה"ה התורני הר"ר ליזר רידן ז"ל – הרבנת מרת חוה אשת הרב הגדול מהור"ר אהרן שלאס נר"ו אב"ד
ק"ק אוביבאך
פעבלי בת המנוח כ' מאיר כהן – פעבלי אשת ליזר
שינלה בת המנוח כ' אנשיל צונץ ז"ל – שינלה אשת פ"ו ה"ה כהר"ר מאיר וועלש [צום גולדנין האנין]
גיטלה בת כהר"ר מרדכי דייץ ז"ל – גיטלה אשת הנעלה כ' אהרן מענץ כ"ץ
- 412 שינכן בת המנוח התורני כהר"ר משה זיכל ז"ל – שינכן אשת כהר"ר חיים מעלהויזין
- 413 בלימכה בת מו"ה? האלוף זצ"ל – אשת ר'?
יענדלה בת המנוח כ' גומפריך טריר כ"ץ ז"ל – יענדלה אשת כ' ליזר בהמנו' כ' פייבש שלאס ז"ל
- 414 בילה בת האלוף התורני הקצין המפורסם פ"ו מוהר"ר פייבלמן קליף זצ"ל מק"ק אמשטרדם – בילה אשת האלוף
והקצין התורני פ"ו כהר"ר ליב קן ש"י במוהר"א קן זיכל
- 415 ריזכה בת כ' טעבלי פלעש ז"ל
- 416 מאטלה בת הישיש והזקן [מאיר שייאר] - מאטלה אשת הו"ה כמר זעליג הז
- 417 פאגיל אשת הרבני מהור"ר אברם שטערן ז"ל : בת כ' אברהם גייגר :
מענקלין ב"ה הו"ה המנוח כ"ה משה אורשיל ז"ל מק"ק העניא – מינקלין אשת המנוח כ' אייזק בה'
מאיר אורשיל ז"ל
- 418 בינלה בת המנוח הישיש והזקן כהר"ר שלמה מז ז"ל – בינלה אשת היקר כ' טעבלי לאנדא סג"ל
שרלה בת המנוח כ"ה יוקל שוא ז"ל – שרלה אשת כ' טעבלי שנאפיר סג"ל ז"ל
אסתר בת כמר משה שפניור כ"ץ ז"ל – אסתר אשת כהר"ר צונץ בינג סג"ל
- 419 יענטלה בת כהר"ר שמואל - יענטלה אשת כהר"ר אפרים בוך
יאכט בת הו"ה פו"מ וג"ץ המפורסים כ"ה נחמן ראטרדם סג"ל מק"ק אמשטרדם – יאכט אשת ה"ה
כהר"ר משה ריס[ן]לסהיים
- 420 [?]
גוטלה בת המנוח כ"ה משה עמריך ז"ל מקליף בעלה ראשון שמשון הענא ז"ל מהמבורג זיווג שני
לפי העשירון? בער אופנהיים ז"ל – גוטלה אשת ג"ה ר' בער אופנהיים ז"ל
- 421 שינכה בת פ"ו ר' אלי' רייס – שינכה אשת הקצין ג"ץ ר' [בער? פער?] [קליף? קלוף?] יצ"ו
זערכה בת כ' קיזר איטינגן – זערכה אשת ה"ה ר' זלמן בן המנוח מהור"ר משה פולדא ז"ל
- 422 פרומט בת המנוח מ"ה כ' ליב בן משה רייז ז"ל – פרומט אשת ר' נתן גאנד
- 423 לאה בת המנוח כ' זלמן פפאן כ"ץ ז"ל – לאה אשת כ' זלמן ליב ש"ש ז"ל

424 בילכי בת ה"ה כהר"ר יעסיל כהן – בילכי אשת ה"ה כהר"ר אברהם לאטיר
הענדלי בת המנוח הנעלה כ' – הענדלי אשת ה"ה ב' זלמן פאלק כ"ץ
[יענטלה? יענדלה?] בת הקצין ג"ץ כ' שמואל קולפ[א] ז"ל – [יענטלה? יענדלה?] אשת הקצין ג"ץ כהר"ר פייבש
[כהן? כ"ץ?] ממיץ יצ"ו

425 העניל בת ה"ה התורני המופלג בתורה משה כ"ץ זצ"ל – העניל אשת כ' מיכל שטערן כ"ץ

426 [?]
שינכה בת הקצין כ"ה הירץ כהן ז"ל מדרמשטט – שינכה אשת הקצין ג"ה כ' מאיר ה[י]ן[ל]דלבורג
[?]

INSTITUTIONEN DER GEMEINDE

Männer

Synagoge

17. Jh.

R. Feibelmann (1638) [S. 211]
Israel Chasan (1690) [S. 76f]

החסיד הר"ר וייבלמן (שצ"ח)
ישראל חזן (ת"ן)

18. Jh.

Awraham Hahn (1711?) [S. 114a] אברהם הן (תע"א)
R. Jokew Schwelm (1712) [S. 114d] יוקב שוועלים (תע"ב)
R. Löw Schnapper Dajjan (1717) [S. 133a] מהור"ר ליב שנאפיר דיין (תע"ז)
R. Schmuel Windmühl(e) KaZ (1728) [S. 175h] הר"ר שמואל ווינטמיל כץ (תפ"ח)
Josua Reibelman (1738?) [S. 226f] יהושע רייבלמן (תצ"ח?)
R. Lejser Oppen(h)eim (1739) [S. 232b] מהור"ר ליזר אופן[ה]יים (תצ"ט)
Mosche Trier (1741) [S. 252e] משה טריר (תק"א)
Awraham Sofer (1743) [S. 266a] אברהם סופר (תק"ג)
R. Wolf Friedberg (1748) [S. 295e] מהור"ר וואלף פרידבורג (תק"ח)
R. Moshe Fulda (1748) [S. 296c] הר"ר משה פולדא (תק"ח)
Ahron Windmühl(e) (1750) [S. 312e] אהרן ווינטמיהל (תק"י)
Lejser Hotzik (1753) [S. 330a] ליזר הוציק (תקי"ג)
R. Meir Kassel SeGaL (1756?) [S. 345b] מאיר קאסיל סג"ל (תקט"ו?)
R. Fajbesch Deutz (1758) [S. 358a] מוהר"ר פייבש דייץ (תקי"ח)
Schimon Trier KaZ (1760) [S. 377d] שמעון טריר כ"ץ (תק"ך)
R. Mosche Schwarzschild (1762) [S. 394d] כמוהר"ר משה שווארץ שילד (תקכ"ב)
Gdalja(h) Rofe (1764) [S. 437a] גדלי' רופא (תקכ"ד)
Mosche Oppenheim (1764) [S. 408b] משה אופנהיים (תקכ"ד)
R. Peer Adler KaZ (1767) [S. 429a] מהור"ר פער אדלר כץ (תקכ"ז)
Schlomo Salman (1767) [S. 432a] שלמה זלמן (תקכ"ז)
Meir Oppenheim (1768) [S. 837a] מאיר אופנהיים (תקס"ח)
Salman Schnapper (1769) [S. 443c] זלמן שנאפיר (תקכ"ט)
Mordechai Flörsheim (1769) [S. 448a] מרדכי פלערשהיים (תקכ"ט)
Hirz Zunz (1771) [S. 461b] הירץ צונץ (תקל"א)
Hirz Kulpa (1771) [S. 462c] הירץ קולפא (תקל"א)
Ahron Mainz (1774) [S. 492c] אהרן מענץ (תקל"ד)
R. Peer Dach (1778) [S. 522b] פער דק (תקל"ח)
Löb Reiss (1778) [S. 517a] ליב רייס (תקל"ח)
R. Hirz Schiff KaZ (1779) [S. 527a] הר"ר הירץ שיף כ"ץ (תקל"ט)
Hirz Wohl (1780) [S. 533a] הירץ וואל (תק"מ)
Mosche RindsKopf (1784) [S. 584a] משה ר"ק (תקמ"ד)
Awraham Izchak Jaakow Schammes (1785) [S. 588b] אברהם יצחק יעקב שמש (תקמ"ה)
Awraham Gans (1786) [S. 605a] אברהם גאנז (תקנ"ם)
Meir Trier (1786) [S. 603a] מאיר טריר (תקמ"ו)
Mordechai Schwarzschild (1786) [S. 607a] מרדכי שווארץ שילד (תקמ"ו)
Josef Taube (1787) [S. 616b] יוסף טויב (תקמ"ז)
Mendle Lilg (1789) [S. 632a] מענדלי לילג (תקמ"ט)
Hirz Oppenheim (1789) [S. 629a] הירץ אופנהיים (תקמ"ט)
Josel Gans (1790) [S. 637b] יוזל גנז (תק"ן)
Juspa Ullma(n) (1791) [S. 645b] יוזפא אולמא (תקנ"א)
R. Juspa Trier KaZ (1794) [S. 672c] כהר"ר יוזפא טריר כ"ץ (תקנ"ד)
R. Chaim Gundersheim (1795) [S. 698b] מהור"ר חיים גונדרשהיים (תקנ"ה)
Schimon Kassel SeGaL (1798) [S. 734a] שמעון קאסיל סג"ל (תקנ"ח)
R. Mordechai Maas (1799) [S. 742a] מוהר"ר מרדכי מאז (תקנ"ט)
Mosche RindsKopf (1799) [S. 746b] משה רינצקאפף (תקנ"ט)

אידיאלים וערכים של נשים וגברים

- נושאת ונותנת באמונה
 מו"מ הית[ה] באמונה [ע' 69]
 [וגן] [ו]עוסק[ת] [ב]מו"מ באמונה [ע' 160, 195, 253, 265, 276, 349]
 [...] במו"מ באמונה ובעבודה קשה [ע' 190]
 יומם לא שקטה מלעסוק במשא ומתן באמונה [ע' 198]
 בכל עסקיה עוסקת כותרת ה' היו מאהביה [ע' 222]
 משאה ומתנה הי[ה] באמונה בלי שום עולה [...] [ע' 231]
 משאה ומתנה הי[ה] באמונה בלי שום עולה [ע' 231]
 וכל עסקי שלה תמיד [...] [ע' 256]
 ותמיד היתה נושא[ת] ונותנ[ת] באמונה [ע' 374]
 מסוגלת היתה במו"מ ועוסקת בהן באמונה [ע' 378]
 גם צדקתה וחכמתה עמדה לה להיות נושאת ונותנת באמונות [ע' 428]
 התמיד ועוסקת במו"מ באמונה כאיש ישר ונאמן [ע' 432]
 ועסקה במשא ובמתן באמונה [ע' 463]
 גם [?] וגם היתה עוסקת במו"מ באמונה [ע' 467]
 גם היתה עוסקת במו"מ באמונה וצדקה בכל [...] [ע' 477]
 והיתה מתיגעת במו"מ להקל מבעלה ובני [...] [ע' 491]
 ונושאות ונותנות באמונה [ע' 498]
 נושאת ונותנת באמונת[ה] [ע' 503]
 נושאת ונותנת באמונה [ע' 503]
 [...] [במשא ומתן באמונה [ע' 541]
 ובערב היא באה ובבוקר היא שבה לעסוק במו"מ באומן אמונים / מנעוריה עד ימי אחריתה [...] [ע' 554]
 וכל עסקי עשתה באמונה [ע' 578]
 ואף לאחר מיתת בעלה ז"ל היתה מתעסקת במו"מ באמונה [ע' 578]
 [ו] [גם היתה] עוסקת במשא ומתן באמונה [ע' 586, 928]
 ובימי נעורי' היתה עוסקת במו"מ באומן [?] עם כל אדם [ע' 593]
 ועוסקת במו"מ באמונה [ע' 618]
 לאהוב [?] שלום ולרדוף שלום ה' לבה תמיד הומה עם יגיעות יגעה במו"מ בעלה [...] נסתרה הינה [ע' 660]
 עוסקת במו"מ באמונה [ע' 662]
 [ו] הי[תה] עוסקת במו"מ באמונה [ע' 671, 745, 867]
 ולבסוף ימיה היתה משכמת [?] ומייגעת עצמה בחמתה [?] מבוקר ועד ערב בעסקי משא ומתן כדי להחיות נפשה
 ולהטריף לחם חקה כדי [...] ליהנות עוד מבשר ודם [ע' 755]
 גם טורחת ועוסקת בענייני מו"מ של בעלה [...] עשתה ותמכור וגי [?] [ע' 806]
 גם הטריחה את עצמה בעזר וסמך וסעד בענייני התהפכות מו"מ למען היות בעלה יותר פנוי ושוקד על התורה והעבודה /
 ואת הכל עשתה באהבה וחיבה וברוח נמוכה בלי גאון וגאווה [ע' 808]
 גם הטריחה את עצמה [?] בעזר וסמך וסעד בענייני הונה [...] מו"מ [ע' 809]
 גם בענייני מו"מ עסקה באמונה [ע' 814]
 גברתנית הן בעסקי ביתה [...] בעסקי משא ומתן כדי להחיות את נפשה ולהביא טרף ומזון לביתה [ע' 814]
 [גם] [וגם] עסקה במו"מ באמונה [ע' 816, 821, 848, 866]
 ועד שהגיעת לתשעים שנה / עסקה במו"מ באמונה [ע' 816]
 היתה מידעת [?] במו"מ להיות עזר לבעלה ז"ל כל ימי נעורי [ע' 819]
 כפה פרשה לעני במתונה הגונה עם עסקה במו"מ באמונה [ע' 823]
 עזרה לבעלה בהתעסקות מו"מ באמונה [ע' 828]
 והיתה סניף לבעלה וטורחת את עצמה ביגיעה גדולה בעסקי מו"מ של בעלה כדי להקל מעליו המשא ושיכול להגות
 בתורה [ע' 863]
 גם היתה עוסקה במו"מ לילה כיום יאיר לה לסייע לבעלה לפרנסת אנשי ביתו [ע' 864]
 והטריחה את עצמה להיות לעזר ולהועיל לבעלה ז"ל ולבניה במשא ומתן שלהם [ע' 867]

ויגע את עצמה שחר ונשף בעסקי מו"מ שלה והיתה נזרה בהן צדק במידה במשקל ובמשורה [ע' 879]

זכרה לה אלקים כשרון מפעלותיה . פעולת בנות [...] האלקים אשר מעת היותה שמה נפשה בכפה והיתה נושאת ונותנת באמונה לפרנס את ביתה . ולהדריך בניה לתורה וליראה [ע' 880]

והיתה מיגעת א"ע במו"מ להיות סעד וסמך לבעלה ולבניה [ע' 883]

טרחה והשתדלה לאחר מות בעלה לישא וליתן ולהנות מיגיע כפה ולגדלת את זרעה בדרך הישר [ע' 892]

והיתה עוסקת במו"מ באמונה ובהשגחה פרטיות לטובת בניה ובני ביתה [ע' 892]

וטרחה עצמה בעסקי מו"מ של בעלה ז"ל [ע' 920]

עסקה במו"מ להביא טרף לבעלה ולפרנס אותו בכבוד [ע' 921]

[...] ביתה והן בעסקי משא ומתן כדי להקל עול פרנסה מעל בעלה ולהיות יותר פנוי ושוקד על התורה והעבודה ואת הכל עשתה ברוח נמוכה בלי גאון וגאווה [ע' 921]

עסקה במשא ומתן באמונה . והיתה נזרת סבין [?] ואיפה צדק במדה במשקל ובמשורה [ע' 922]

גם היתה עוסקת במשא ומתן באמונה לילה כיום יאיר לה לסייע לבעלה בהשגחה פרטיות לטובת בניה ובני ביתה [ע' 932]

והיתה סניף לבעלה וטרחת את עצמה במו"מ ביגיעה גדולה לילה כיום יאיר לה לסייעו לפרנסת אנשי ביתו [ע' 938]

חגרה בעוז מתניה ותאמץ זרועיה לסייע בעסקי מו"מ של אביה [ע' 938]

טרחה ויגיעה כל ימיה בעסקי מו"מ לפרנס בניה ובני ביתה [ע' 940]

התאמצה מאד מאד בעסקי מו"מ של בעלה ובעסקי צרכי ביתה להיות הכל בכשרון מעשים [ע' 941]

התעסקה מאוד בעסקי מו"מ להקל את בעלה ולפרנס בניה ובני ביתה [ע' 942]

גם היתה עזר לבעלה בעסקי מו"מ שלו [ע' 944]

[...] בעלה עסקה במו"מ להקל אותו [ע' 961]

השתדלה ועסקה במו"מ בעיון ובהשגחה מעולה לטובת בניה [ע' 961]

והתאמצה מאוד בעסקי מו"מ להביא טרף לביתה כדי להחיות את בניה ובני ביתה [ע' 967]

והיתה סניף לבעלה בכל מילי [ע' 975]

היתה משכלת בכל מילי וגם בעסקי משא ומתן בעלה [ע' 987]

התאמצה לעסוק במשא ומתן להביא טרף לביתה ולהקיל את בעלה בימי חיותו [ע' 988]

והתאמצה מאוד בעסקי מו"מ להביא טרף לביתה ולהתפרנס בניה ובני ביתה [ע' 988]

וגם עסקה במו"מ להקל עול פרנסה מעל בעלה ולפרנס את בניה ובני ביתה [ע' 989]

ועסקה במו"מ לטובת בניה [ע' 993]

היתה תמיד טרודה להיות לעזר לבעלה בעסקי משא ומתן והיתה נזרה [...] צדק במדה במשקל ובמשורה [ע' 995]

התעסקה מאוד מאוד במשא ומתן להחיות את בניה ובני ביתה [ע' 996]

ועסקה במו"מ לפרנס בניה [ע' 997]

שחר ונשף עסקה במשא ומתן להקל עול בעלה [ע' 999]

ועסקה תמיד במו"מ להקל עול בעלה [ע' 1004]

ובחי' בעלה הי' סניף לו בעסקי מו"מ להקל מעליו המשא לפרנסת [?] ביתו . עד הגדילו בניה וסחרו בארץ והצליחו ועשו פרי [ע' 1015]

וחן בשפתותיה הוצק במשא ומתן כדי להקל מעל בעלה עול טרדת פרנסה ולעסוק בהתמדה יתירה בתורה כידוע לכל בני קהלתינו [ע' 1030]

טרחה ויגיעה במו"מ כל ימי חי' בעלה וגם לאחר מותו באמונה עד שגדלה והצליחה ועשתה פרי לטובת בניה ובני ביתה [ע' 1032]

גם היתה עוסקת במו"מ להקל עול בעלה [ע' 1034]

והתעסקה במשא ומתן בכל כחה להקל עול פרנסת אמה [?] עם בני ביתה [ע' 1041]

Seite	Jahr	Männer	Frauen	Unbekannt	Seite	Jahr	Männer	Frauen	Unbekannt
380	1761	3	1		402	1763	1		1

381	ב"תפ (1722)	1			403	ט"תקי (1759)		1	
	א"תצ (1731)	1				ג"תקכ (1763)	1	1	1
	א"תקכ (1761)		3	2	404	ד"תקכ (1764)	2	1	
382	א"תקכ (1761)	1	2		405	ט"תקי (1759)	1		
383	א"תקכ (1761)	4	1			ד"תקכ (1764)	1	1	1
384	א"תקכ (1761)	1	5		406	ז"תקט (1756)		1	
385	א"תקכ (1761)	1	2			ג"תקכ (1763)		1	
386	א"תקכ (1761)	3	3			ד"תקכ (1764)	1	2	
387	ו"תפ (1726)	1			407	ד"תקכ (1764)	2	3	
	א"תק (1741)	1	1		408	ד"תקכ (1764)	3	2	
	ך"תק (1760)		1		409	ד"תקכ (1764)	3	2	
	ב"תקכ (1762)	1	1		410	ח"תקי (1758)		2	
388	א"תקכ (1761)		1			ד"תקכ (1764)	1	2	
	ב"תקכ (1762)	1	1		411	ה"תקכ (1765)	2		
389	ב"תקכ (1762)	2			412	ה"תקכ (1765)	2	1	2
390	א"תק (1741)	1	1		413	ט"תקי (1759)	1		
	ב"תקכ (1762)	1	2			ה"תקכ (1765)	2	2	3
391	ב"תקכ (1762)	3	2		414	ה"תקכ (1765)		2	1
392	ב"תקכ (1762)	3	2		415	ה"תקכ (1765)	2	1	
393	ב"תקכ (1762)	2	1	1	416	ה"תקכ (1765)		1	
394	ב"תקכ (1762)	3	1			ו"תקכ (1766)	1		1
395	ז"תצ (1737)		1		417	ו"תקכ (1766)	1	2	
	א"תקי (1751)	1			418	ו"תקכ (1766)		3	
	ט"תקי (1759)	1			419	ו"תקכ (1766)	1	2	1
	ב"תקכ (1762)		2	2	420	ו"קכת (1766)		2	2
396	ב"תקכ (1762)	1	1	1	421	ו"תקכ (1766)	3	2	
	ג"תקכ (1763)	1			422	ו"תקכ (1766)	2	1	
397	ב"תקכ (1762)		2		423	ו"תקכ (1766)	1	1	1
	ג"תקכ (1763)	1	3		424	ו"תקכ (1766)	1	2	
398	ג"תקכ (1763)	2	1	3		ז"תקכ (1767)		1	
399	ג"תקכ (1763)	1	2		425	ז"תקכ (1767)	1	1	1
400	ג"תקכ (1763)		1	1	426	ו"תקכ (1766)	1		
401	ג"תקכ (1763)	3	1			ז"תקכ (1767)	1	3	

שם הבית עמ'

			צום?	39
			צום וייזן מעכט	45
			צום ווישן שפיגל	46
			צום גולטין פאס	47
			צום ווישן ליבר	49
			ליבן? צום הינטר ווישן ין הוטצום גולד	52
			צום מאז	53
		צום ואלקין	צום, שווארצין ליבן	54
		צור געלבין ראס	צור? הלבני סתן	55
		צור ביקסין	פ ארטין"צור פ	57
			צום?	58
			צום רוטין האנין	60
		צור זילבר קרון	עק צום נריזין	61
		צום קרוג	? צו גולדין אבין	63
		צום האלבר בוים	צום איין האתן	64
			צום טרעכטר	65
			צו הון אייזן	66
			צום ווישן אקסין	67
			צור בלומין	68
			? צור גולדין צסע	69
		צום גולדין	צום גולדין שטרוס	70
		צום בוקסבוים	צור שטט גינצבורג	71
		צור לייכט	צום רוטין הירשין	72
		צום הינדר פפאן	צום וויין היבר	73
		צום שווארצין בערן	צום גולדין גריין	74
		צום גרינן ליבן	צו גולדין פיש	75
		צום גולדין האג	צום ווישן שוואנין	76
		צום לוקסין	צום נוסבוים	77
			צור ווישן לאטור	78
			צום געלבן	79
			צום שווארצין ליבר	80
			צום ארין ליבן	81
			ן מאנצום האלב	82
			צום שווארצין רופפין	83
			צור אמפ פיל	84
			צור אמפפיל	85
			צום רעגנסבורג	86
			צור בונטין קניש	88
			צום גאלד שטיין	89
			צום נוס בוים	90
			צו גולדין מער	92
			צום לוקסין	93
			? צום אמשיל	94
			צום שוך	95
			צום געלן רינג	96
			צום גולדין שטרויס	97
			צום שווארצין רינג	98
			צום געלטין הירש	99
			צום ווישן טארין	100
			צום גולדין	101
			? צור וואשן	102
			צום ווישן שוואישן	
			צום רוטין זיכן	
			צום רוטין הוט	

		צום לייכטר	צור גולדין לאטיר	103
צור ווינט וויל	צור פאדר שול	צום גולדין הערץ	צום הינטר וואטן	104
			צום ווישן אוקסין	105
	צום שווארצין רינג	צור מז	צום רוטין טארן	106
			צום וויישן גאס	107
	צופ פאפא	צום שווארצן ענגיל	צום שווערצן הערמן	108
צום גולדין בערן	צום קרעפר	אנשיל (ן)ולדיצום ג	בוים? צום קעשטן	109
		צום בארדייסי	צום הינטר בוקסבוים	110
	צום וויישן קאן	צור רוטין ארטין	צום רוטין הרן	111
		צום בוקס בוים	צום רוטין	112
		צור שווארצין טיר	צור ואדר שול	114